

INTERVIEW Inge van Dijk filmde half jaar in hospice Xenia jongeren tussen 16 en 40 jaar

Vlieg op de muur tussen stervende jongeren

Een half jaar was de jonge documentairemaakster Inge van Dijk 'vlieg op de muur' bij hospice Xenia in Leiden voor jongeren die gaan sterven. Ze maakte er de drie kwartier durende documentaire 'Een laatste thuis' van.

Annalaura Molducci

Leiden ■ Inge volgt in haar documentaire de twintigjarige Vera die als zorgvrijwilliger werkt in Xenia. Via Vera leren de kijkers ook Frank kennen, een man met de spierziekte ALS en een hoop humor die praat via een spraakcomputer, twee logeergasten met een spierziekte, de jonge vader Cees in zijn laatste weken en Greg, een man die verlamd geraakte na een ongeluk. Toevallig zijn het alleen mannen die worden genoemd, er verbleef ook een vrouw, maar die mocht wegens privacyredenen niet in beeld. Ondertussen zijn er weer meer vrouwen.

Inge is heel dankbaar dat ze hier zo lang mocht filmen: „Het hospice staat midden in de bruisende studentenstad Leiden en ik kwam er altijd langs lopen. Het gebouw intrigeerde mij enorm. Ik vond het apart, ook qua architectuur. Toen ik een interview las met vrijwilligster Vera die een prijs had gewonnen, was mijn interesse helemaal gewekt. Ze was heel jong, nog maar 20. Ik vroeg mij af wat haar motiveerde om daar aan de slag te gaan. Het leek mij best zwaar allemaal.”

Toestemming

„Op een dag in januari in de coronatijd heb ik gewoon aangebeld en gevraagd of ik een documentaire mocht maken. Ik dacht nog: ze sturen me vast weg, maar ik mocht een e-mailtje sturen naar de directrice en oprichtster Jacqueline Bouts en toen kreeg ik tot mijn verbazing toestemming om daar langere tijd te zijn. Dat vond ik heel bijzonder van haar. Ik voelde me meteen heel welkom. Van januari tot en met juni heb ik af en toe meegedraaid met vrijwilligster Vera, in de ochtend, middag of de nacht. Zij oogde heel natuurlijk voor de camera.”

Natuurlijk was het niet altijd even makkelijk, zegt ze. Vooral het overlijden van de jonge vader Cees was best heftig. „Daar was ik niet bij hoor, hij is in september overleden. Maar ik had wel een band met hem opgebouwd. In het begin was hij eigenlijk een beetje op de achtergrond aanwezig. Gaandeweg de film kwam hij steeds prominenter in beeld. Hij vond het een goed idee om een documentaire te maken, want hij wilde graag wat nalaten aan zijn drie jonge kinderen. Verder was hij ook heel open

Inge en Jacqueline voor het hospice Xenia waar de documentairemaakster met open armen is ontvangen. „Ik voelde me zeer welkom.”

FOTO TACO VAN DER EB

„**Ik ben dankbaar dat ze mij met open armen hebben ontvangen**”

over de dood. Dus dat gesprek daarover bij de prachtige boom voor het huis mocht ik ook filmen. Dat vond ik heel mooi en heel bijzonder.”

Humor

Het is niet allemaal kommer en kwel in het hospice, vertelt Inge: „Er wordt ook enorm veel gelachen en er is veel humor. Soms zijn de bewoners niet meer zo goed in staat om hun ledematen onder controle te houden en moeten de verzorgers ze helpen. Zo helpt er iemand bij het schaken, maar die krijgt verkeerde aanwijzingen. Maar als eenmaal een stuk is verplaatst, is het verplaatst, zegt een ander dan. Dat zijn hele leuke beelden geworden waarin veel wordt gelachen.”

„Ik vond het zo'n fijne en gezell-

lige plek om te zijn. Ik ben nooit met een zwaar gevoel daarheen gegaan. Mijn rol was om te filmen en dat heb ik gedaan. Het was niet goed geweest als ik ook hulpverlener was geworden, dus dat heb ik echt van elkaar gescheiden. Daardoor krijg je misschien meer afstand tot bewoners maar sommige situaties kon ik echt niet zomaar loslaten natuurlijk.”

„Het is best zwaar, want er gaan mensen dood. Daar kun je je ook op instellen. Heel belangrijk is dat je leert luisteren naar de mensen die daar zijn. Je moet niet vragen vanuit je eigen interesse, maar meer aansluiten bij hun leven. Misschien ook niet te veel naar de medische zaken vragen. Goed luisteren, dat is belangrijk. En zorgen dat, in de tijd dat deze jongeren nog leven, ze het zo prettig mogelijk hebben.”

Optie

„Natuurlijk is het het fijnst om thuis te zijn, maar dit is wel een hele goede beste tweede optie. Soms kunnen mensen niet thuis zijn vanwege hun ziekte en omdat ze veel medische zorg nodig hebben. Als je hier bent, hoef je als familie die medische zorg niet te geven en kun je je focussen op het contact. De kinderen kunnen dan hier komen en lekker een appeltaart bakken of zo. Hier wordt gelachen, er worden spelletjes gespeeld en zware gesprekken gevoerd. Dat wilde ik laten zien en

Beginnend

Inge van Dijk is beginnend documentairemaker. Ze studeerde journalistiek aan de universiteit Leiden en deed een opleiding documentairemaker aan de Amsterdamse Filmschool. Dit is haar eerste eigen film van drie kwartier. Ze filmde, deed het geluid en monteerde. Ze hoopt dat de film op tv komt en op festivals.

dat is me gelukt. Het zijn allemaal jongeren tussen de 16 en de 40 jaar die nog een aangename tijd willen hebben. Daar zorg je voor.”

Inge is na het monteren van de film aan de slag gegaan als vrijwilligster bij Xenia. Wekelijks komt ze daar nu. Hoe lang ze dat nog doet, weet ze niet. Ze vindt het fijn om te doen.

Inge ziet het hospicehuis als een rustige, warme en vooral gezellige plek waar ruimte is voor plezier, humor, maar ook moeilijke gesprekken en afscheid. Het heeft zes kamers waarvan één logeerkamer voor jongeren die intensieve medische zorg nodig hebben en die herstellen van een zware operatie of die er even verblijven om het thuisfront te ontlasten.

Door de coronamaatregelen in de zorg deed ze zowel het filmen als

het geluid voor deze documentaire. Als 'fly-on-the-wall' liet ze zich raken door alles wat ze achter de camera meemaakte. Er is bijna geen censuur opgelegd, ze mocht alles laten zien van de directeur. „Ze vond hem heel mooi, en ze heeft mij ontzettend geholpen. Ik ben heel dankbaar dat ze mij zo met open armen hebben ontvangen en dat ik mensen mocht filmen in de meest kwetsbare periode van hun leven.”

Opgelaten

De film is ook door Vera en een bewoner bekeken en die vonden hem ook goed, zegt ze. Vera voelde zich af en toe wel opgelaten, „omdat ze zo zichzelf was, heel natuurlijk, haar filmen was heel comfortabel. De patiënt met ALS vond het grappig om zichzelf te zien als hij een spel op de computer speelt met Vera in de film. Daarin moeten ze veel lachen.”

De muziek is geschreven door de Leidse muzikant Bob Hoving. Met twee eigen bands in verschillende genres en jaren conservatorium- en podiumervaring, wist hij muziek te schrijven die de sfeer van Xenia perfect weet te pakken, zegt Inge.

De documentaire wordt zondag voor een uitverkochte zaal getoond. Inge hoopt dat hij ook op filmfestivals en de televisie is te zien, bijvoorbeeld bij zDOC van de NPO. „Ik stuur hem zeker in. Het is een sociaal onderwerp dus ik heb goede hoop dat hij is te zien.”